

Вінницький національний технічний університет
Факультет менеджменту та інформаційної безпеки
Кафедра підприємництва, логістики та менеджменту

ОСНОВИ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

(обов'язковий)
I (бакалаврський) рівень вищої освіти
2020-2021 н.р.

Освітня програма **Підприємництво, торгівля та біржова діяльність**
Спеціальність **076 – Підприємництво, торгівля та біржова діяльність**

Викладач: **Мороз О. О.**

Мова викладання: **українська**

Семестр – **8**

Кредитів ЕКТС – **5**

Лекцій – 36 год. (денна форма), 8 год. (заочна форма)

Практичних – 36 год. (денна форма), 8 год. (заочна форма)

Самостійна робота – 78 год. (денна форма), 134 год. (заочна форма)

Вид контролю: **іспит**

Передумови для вивчення – використання набутих результатів навчання під час вивчення компонент: «Менеджмент та адміністрування», «Фінансовий ринок та інтернет-трейдинг», «Економіка і фінанси підприємства», «Бухгалтерський облік та оподаткування, «Бізнес-планування».

Мета вивчення – дати студентам базові знання з теорії і практики управління фінансами підприємств, інвестиційною діяльністю, а також сформувати належні навички використання цих знань на практиці.

Компетентності:

Інтегральна: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та проблеми у сферах підприємницької, торговельної та біржової діяльності або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів організації і функціонування підприємницьких, торговельних, біржових структур і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні:

ЗК 2. Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях.

Спеціальні:

СК 1. Критичне осмислення теоретичних засад підприємницької, торговельної та біржової діяльності.

СК 2. Здатність обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо створення, функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур.

Результати навчання:

ПРН 2. Застосовувати набуті знання для виявлення, постановки та вирішення завдань за різних практичних ситуацій в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.

ПРН 11. Демонструвати базові й структуровані знання у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності для подальшого використання на практиці.

ПРН 12. Володіти методами та інструментарієм для обґрунтування управлінських рішень щодо створення й функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур.

Тематика

Модуль 1

Тема 1. Сутність, мета і функції фінансового менеджменту підприємств

Поняття фінансового менеджменту підприємств. Місце фінансового менеджменту в загальній системі управління підприємством. Основні принципи фінансового менеджменту. Головна мета фінансового менеджменту - забезпечення максимізації його ринкової вартості. Головні завдання фінансового менеджменту підприємства. Система функцій фінансового менеджменту.

Тема 2. Методологічні засади формування систем забезпечення фінансового менеджменту підприємств

Поняття систем забезпечення фінансового менеджменту. Склад основних систем фінансового менеджменту, їх взаємозв'язок. Система організаційного забезпечення фінансового менеджменту, її сутність та зміст. Система інформаційного забезпечення фінансового менеджменту, її сутність та зміст. Системи та методи фінансового аналізу, їх сутність та особливості. Системи та методи фінансового планування, їх сутність її особливості. Системи внутрішнього фінансового контролю, їх сутність ті особливості.

Тема 3. Фінансова стратегія підприємства

Поняття фінансової стратегії підприємства. Роль фінансові стратегії у забезпеченні розвитку підприємства та реалізації його фінансової філософії.

Методологічні принципи розроблення фінансової стратегії підприємства згідно із сучасною парадигмою системи стратегічного управління. Домінантні сфери (напрями) загальної фінансової стратегії підприємства. Основні етапи процесу розроблення і реалізації фінансової стратегії підприємства.

Тема 4. Управління активами підприємств

Сутність та завдання управління активами підприємства.. Основні принципи формування операційних активів підприємства. Структурно-логічна схема процесу управління формуванням операційних активів підприємства. Методи визначення потреби в загальному обсязі операційних активів підприємства. Основні етапи процесу управління використанням операційних активів підприємства. Система основних показників для аналізу продуктивності, оборотності та рентабельності операційних активів. Сутність та головне завдання управління оборотними активами підприємства. Основні етапи процесу управління оборотними активами. Політика формування оборотних активів підприємства: фактори, що обумовлюють її тип. Управління запасами підприємства, його зміст та послідовність здійснення. Методи оптимізації розміру основних груп поточних запасів. Управління поточною дебіторською заборгованістю підприємства, його зміст та послідовність здійснення. Кредитна політика підприємства та фактори, що обумовлюють її вибір. Управління грошовими активами підприємства, його зміст та послідовність здійснення. Планування цільової суми залишку грошових коштів та їх еквівалентів.

Модуль 2

Тема 5. Управління капіталом підприємств

Сутність та задачі управління капіталом підприємств. Управління структурою капіталу на основі фінансового левериджу. Управління формуванням власних фінансових ресурсів підприємства, його сутність, задачі та послідовність здійснення. Методи визначення загальної потреби підприємства у власних фінансових ресурсах. Фінансовий механізм управління формуванням операційного прибутку. Управління формуванням прибутку на основі операційного левериджу. Дивідендна політика підприємства, її сутність та типи. Фактори, зумовлюють вибір типу дивідендної політики. Амортизаційна політика підприємства, її сутність та типи. Управління емісією акцій, його сутність та послідовність здійснення. Управління формуванням позикових фінансових ресурсів підприємства, його сутність, завдання та послідовність здійснення. Управління залученням банківського кредиту, його зміст та порядок здійснення. Управління

фінансовим лізингом, його зміст і порядок здійснення. Фактори, що обумовлюють вибір виду фінансового лізингу. Управління облігаційною позикою, його зміст та порядок здійснення. Управління залученням товарного кредиту, його зміст і порядок здійснення. Фактори що обумовлюють вибір виду товарного кредиту.

Тема 6. Основи управління інвестиціями підприємств

Економічна сутність та класифікація інвестицій підприємства. Сутність та завдання управління інвестиціями підприємства. Інвестиційна політика підприємства, її сутність та типи. Управління реальними інвестиціями підприємства, основні форми його здійснення. Види реальних інвестиційних проектів та вимоги до їх розроблення. Формування програми реальних інвестицій підприємства. Управління фінансовими інвестиціями підприємства, основні форми його здійснення. Види основних фінансових інструментів інвестування та характеристика їх інвестиційних якостей. Поняття портфеля фінансових інвестицій та класифікація його видів. Формування портфеля фінансових інвестицій підприємства на основі сучасної портфельної теорії.

Тема 7. Управління грошовими потоками підприємств

Сутність та завдання управління грошовими потоками підприємства. Методи ідентифікації обсягу та складу грошових потоків підприємства з операційної, інвестиційної та фінансової діяльності суб'єкта господарювання. Політика управління грошовими потоками, її сутність та типи. Поняття оптимізації грошових потоків підприємства. Планування обсягів та структури грошових потоків підприємства, його види. Система платіжних календарів підприємства, порядок їх розроблення та використання.

Тема 8. Управління фінансовими ризиками підприємств

Економічна сутність та класифікація фінансових ризиків підприємств. Політика управління фінансовими ризиками, її зміст та порядок розроблення. Формування загального портфеля ідентифікованих систематичних та несистематичних ризиків підприємства. Первісне оцінювання рівня фінансових ризиків. Обґрунтування управлінських рішень в умовах ризику й невпевненості. Внутрішні механізми нейтралізації фінансових ризиків, можливості та умови їх застосування. Методи запобігання ризикам, критерії вибору. Внутрішнє страхування фінансових ризиків.

Тема 9. Основи антикризового фінансового управління підприємствами

Економічна сутність та класифікація фінансових криз підприємств та об'єднань. Сутність та завдання антикризового фінансового управління підприємством. Принципи антикризового фінансового управління підприємством. Основні етапи процесу антикризового фінансового управління підприємством. Діагностика фінансової кризи підприємства. Система внутрішніх механізмів фінансової стабілізації підприємства. Система зовнішніх механізмів фінансової стабілізації підприємства. Реструктуризація заборгованості підприємства, її основні форми та умови здійснення. Реорганізація підприємств. Її основні форми та фінансові умови здійснення.

Теми практичних занять

Тема 1. Концепція і методика врахування інфляції у фінансовому менеджменті

Тема 2. Оцінювання грошових потоків у часі

Тема 3. Управління активами підприємства

Тема 4. Управління капіталом підприємств

Тема 5. Принципи і методи оцінювання ефективності реальних інвестицій

Тема 6. Управління фінансовими інвестиціями

Тема 7. Управління грошовими потоками

Тема 8. Оцінювання рівня фінансового ризику

Тема 9. Антикризове фінансове управління підприємством

Індивідуальні завдання

1. Визначення впливу інфляції на втрати по дебіторській заборгованості
2. Розрахунок показників ефективності реальних інвестиційних проектів
3. Оцінювання вартості підприємства
4. Визначення політики фінансування активів
5. Підготовка доповіді на науковій конференції.
6. Контрольна робота для студентів заочної форми навчання

Методи навчання та техніки, які будуть використовуватись

Основними методами навчання є:

- лекція-візуалізація;
- навчальна дискусія;
- презентація;
- спільні розробки;
- обговорення ситуаційного завдання;
- інтерактивні методи;
- консультації.

Індивідуальні завдання. Розрахункові завдання за даними фінансової звітності, контрольна робота студентів заочної форми навчання, доповіді на щорічну науково-теоретичну конференцію викладачів, співробітників та здобувачів ВНТУ.

Форми та методи контролю.

Відповідно до вимог регламенту навчального процесу для успішного засвоєння знань здобувачами та об'єктивного їх оцінювання здійснюється систематичний поточний контроль знань, наприкінці вивчення курсу передбачається підсумковий контроль. Контроль знань здобувачів здійснюється на практичних заняттях. Поточний контроль організовано у формі вибіркового усного опитування та виконання практичних завдань. Модульний контроль організовано у формі тестових завдань. Оцінювання рівня виконання індивідуальної роботи робиться на основі перевірки змісту роботи. Підсумковий контроль передбачає складання екзамену.

Оцінювання результатів навчання

<i>Модуль 1</i>		<i>Модуль 2</i>	
Практичні заняття	Бали	Практичні заняття	Бали
Тема 1 (усна доповідь, практич.завдання)	5	Тема 5 (усна доповідь, практич.завдання)	5
Тема 2 (усна доповідь, практич.завдання)	5	Тема 6 (усна доповідь, практич.завдання)	5
Тема 3 (усна доповідь, практич.завдання)	5	Тема 7 (усна доповідь, практич.завдання)	5
Тема 4 (усна доповідь, практич.завдання)	5	Тема 8 (усна доповідь, практич.завдання)	5
		Тема 9 (усна доповідь, практич.завдання)	5
Колоквіум 1(тести)	15	Колоквіум 2(тести)	15

Сума за модуль 1	35	Сума за модуль 1	40
Екзамен – 25 балів			
Сума за семестр 100 балів			

Критерії оцінювання знань, умінь та навичок здобувачів

Рівень компетентності	За нац. шкалою	За шкалою ЕКТС	Критерії оцінювання
IV Високий (творчий) «5»	відмінно	A	90-1006. Програмні результати досягнуті повністю. Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин; виявлено глибокі знання методів фінансового менеджменту, сформовано необхідні практичні навички вирішувати професійні завдання з управління фінансовою діяльністю підприємницьких, торговельних та біржових структур і розв'язувати проблеми у кризових ситуаціях з урахуванням зовнішніх та внутрішніх впливів; усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до максимального.
III Достатній (конструктивний) «4»	добре «4+»	B	82-896. Програмні результати досягнуті повністю. Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин; сформовано вміння викладати основні ідеї щодо управління фінансовою діяльністю підприємницьких, торговельних та біржових структур. Необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального.
	добре «4»	C	75-816. Програмні результати досягнуті повністю. Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин. Вміння викладати базові ідеї щодо управління фінансовою діяльністю підприємницьких, торговельних та біржових структур, а також практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані недостатньо; усі передбачені програмою навчання завдання виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками.
II Середній (репродуктивний) «3»	задовільно «3+»	D	64-746. Програмні результати досягнуті. Теоретичний зміст курсу освоєний частково, але прогалини не носять істотного характеру, виявлено знання та розуміння основних положень управління фінансами; необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять помилки.
	задовільно «3»	E	60-636. Програмні результати досягнуті. Теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, частина передбачених програмою навчання завдань не виконано або якість виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального.

I Низький «2»	«незадовільно з можливістю повторного складання «2»	FX	35-596. Програмні результати не досягнуті. Теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання)
	«незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни «2»	F	0-346. Програмні результати не досягнуті. Теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, усі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до якого-небудь значущого підвищення якості виконання навчальних завдань (з обов'язковим повторним курсом)

Критерії оцінювання знань, умінь та навичок здобувачів за видами робіт

Рівень компетентності	За нац. шкалою	Критерії оцінювання		
		Усна доповідь	Практичне завдання	Колоквіум (тести)
IV Високий (творчий) «5»	відмінно	5 б.: здобувач повністю розкрив суть питання, надав правильне теоретичне тлумачення визначенням та категоріям.	5 б.: виставляється при правильному та безпомилковому проведенні необхідних розрахунків з поясненням і коментуванням отриманих результатів	14-15 б.: 90-100% правильних відповідей

<p style="text-align: center;">Ш Достатній (конструктивний) «4»</p>	<p style="text-align: center;">добре</p>	<p>3-4 б.: здобувач розкрив суть питання, але у відповіді допущені неправильні обґрунтування окремих положень.</p>	<p>3-4 б.: при правильному і безпомилковому розв'язанні задачі, але без пояснень до розрахунків, без посилань на певні формули чи методики, при відсутності або помилкових коментарях до отриманих результатів</p>	<p>12-13 б.: 75-89% правильних відповідей</p>
<p style="text-align: center;">П Середній (репродуктивний) «3»</p>	<p style="text-align: center;">задовільно</p>	<p>1-2 б.: здобувач не розкрив питання, але брав участь в обговоренні питань</p>	<p>1-2 б.: виставляється, якщо при виконанні допущені помилки, які свідчать про недостатнє знання формул або методик розв'язання відповідних задач</p>	<p>9-11 б.: 60-74% правильних відповідей</p>
<p style="text-align: center;">І Низький «2»</p>	<p style="text-align: center;">незадовільно</p>	<p>0 б.: за повну відсутність відповіді</p>	<p>0 б.: виставляється у випадку, якщо задача не розв'язана взагалі</p>	<p>0-8 б.: 0-59% правильних відповідей</p>

Політика курсу

Викладач та всі здобувачі, що вивчають цей курс, зобов'язуються дотримуватись таких положень: «Кодекс етики ВНТУ», «Положення про академічну доброчесність студентів та науково-педагогічних працівників ВНТУ», «Положення про рейтингову систему оцінювання досягнень студентів у ВНТУ» та розуміють, що за їх порушення несуть особисту відповідальність.

Базові інформаційні ресурси

1. Бланк И. А. Финансовый менеджмент: учебный курс / И. А. Бланк. – изд. 2-е, перераб. и доп. – К. : Эльга ; Ника Центр, 2005. – 653 с.

2. Гончаров А. Б. Фінансовий менеджмент : навч. посібн. / А. Б. Гончаров. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2004. – 238 с.
3. Коваленко Л. О. Фінансовий менеджмент : навч. посібн. / Л. О. Коваленко, Л. М. Ремньова. – К. : Знання, 2008. – 483 с.
4. Партин Г. О. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. для студ. спец. "Фінанси" / Г. О. Партин, Н. Є. Селюченко; Нац. ун-т "Львів. політехніка". — Л. : Вид-во Нац. ун-ту "Львів. політехніка", 2010. — 332 с.
5. Фінансовий менеджмент : підручник / А. М. Поддєрьогін, М. Д. Білик, Л. Д. Буряк та ін. – К. : КНЕУ, 2005. – 535 с.
6. Фінансовий менеджмент для магістрів і не тільки : Навчальний посібник / Євтух О. Т., Євтух О. О. – К.; ЦУЛ, 2011. – 456 с.
7. Шкільник І. О. Фінансовий менеджмент : навч. посібн. / І. О. Шкільник – К.; ЦУЛ, 2019. – 488 с.